

't Koffertsy

't Woei 'n halve storm. Ik laai diep wegdoeken onder de dekens. 't Mot soa weest hewwe as W.G. van der Hulst beskryft in een fan syn sundegskoalboekys. Soa'n boeky kregen wy tidens 't kerstfeest fan de sundegskoal. In de kerk foor de preekstoel ston dan 'n hele groate kerstboom, die't fol hong met sinesappels. Op tafeltsys laaien stapels boekys. Der waar foorin 'n drukt pepiertsy plakt met 'n skreven naam en 't infulde jaar.

't Waar in de nacht fan saterdeg 31 jannewary op sundeg 1 febrewary 1953. 'n Sware noordwesterstorm ant kracht 12 ston over de Noordsee op 'e kust fan Nederlând en joeg 't seewater hoog tun de seediken. Ons mim waar met min weer altiten onrustig. Je kinne beter sêge dat se sorgsem en waaksem waar. Mim houde d'r altiten reken met dat d'r wat gebeure kon. Faak fonnen wij dat as kines overdreven en ôns hait fon dat ok wel 's.

At 't nachts swaar'weer waar, dan worden myn broer en ik, die't op solder nag bijnander in een bêd laaien, fan bêd ôf haald. Dan satten wy metnander onder in 'e kamer. Even achter 't gerdyn kike hoe mooi at 't weerlichtte mocht niet. Dat waar feulsten te gefaarlik, fon ôns mim. En mim houde d'r ok reken met dat wy wel 's evakuere mosten. Derom ston d'r sokke tiden altiten 'n koffertsy klaar in hait en mim hur slaapkamer met derin wat beslist metnommen worre most.

't Begon die saterdegnacht met 'n opkommende floed hylytd harder te waaien. De wyn gúlde om 't huus. 't Waar de hest letterlik hoorbere foorboade fan wat de mînsen in Seeland en 'n part fan Súd-Holland en Brabant an ramspoed te wachten ston. Ik worde om 'n uur as twee wakker. De pannen rattelden op 't dak en rieken fan hur faste plakky. 'n Isoleerd dak hadden wy nag niet en at 't hard woei foelden je de wyn deur de naden fan de planken kommen.

Ons mim kwam na bovenen. Hait en mim sliepen onder in 't alkoof, 'n bijkamertsy fan de kamer met 't faste bêd boven de kelder. "Jim motte d'r ôf komme. Aansen waait 't dak fan 't huus ôf. 't Is hier feulsten te gefaarlik foor jim." Ik had d'r nooit soafeul sin in om dan fan 't bêd ôf te gaan. 't Waar lekker wêrm onder de dekens en at d'r wat gebeurde, sou 't onhail je like goed in 'e kamer treffe kinne, soa waar de riddensy fan 'n seujenjarige. Myn broer, twee jaar jonger, sat wat dut angaat feul eerder in de benaudens. Die ston bij de eerste donderslag al naast 't bêd.

"De seedyk bij Swarte Haan kin wel deurbreke. D'r ôf!", saai ôns mim nag 's, doe't ik lêgen bleef. "Nou, at de diken breke en 't seewater komt deuze kant út, dan kinne je beter op solder weze", saai ik. Ons mim skudde 't hoofd en gong naar onderen.

Meskien fon se wel dat ik 'n bitsy gelyk had. At de diken brakken, konnen je dan nag wel met de auto fortkomme? Elkeneen sou 't selde bedinke. 't Ferkeer sou 'n groate gekkeboel worre. Even later kwam ôns hait na bovenen. “Dou most d'r nou ok ôf komme, 't gaat soa mâl. 't Is beter dat wy allegaar op een plak binne.” Dat waar 'n fraag fan man tot man. Dat ik met naar onderen.

't Koffertsy ston weer klaar in 'e slaapkamer fan hait en mim, sâg ik deur de 'n bitsy openstaande deur. In de bijkeuken stonnen de leerzen fan groot na klainer op 'n rij. Ons hait kwam met de sjoelbak ansetten. “Wat silstou”, saai ôns mim. Se docht seker even dat die ok met most at d'r wat gebeurde. “Nou, sjoele fansels. Wij sitte hier maar wat en at wy sjoele, blive wy ok wakker.” De bank worde ferskoven, 'n stoel der 'n eandsy feerder fanôf set en dan laai de sjoelbak op de bovenkanten presys horisontaal. En soa flogen bij ôns die nacht de houtsys deur de gatten, wilens in Seeland de diken brakken en 't instromende seewater deur de gatten syn ferwoestende werk deen.

De wyn nam wat ôf en wij mochten na 'n uurtsy weer na bovenen. Maar útslope waar d'r niet bij. Op tiid fan bêd ôf, 'n stik bôl, 'n beker melk en 'n lepel levertraan omdat de R nag in 'e maand waar. En dan gewoan na kerk. Offens om acht uur lústerden hait en mim altiten na de nijsberichten op de radio. Tillefizy had doe hest nag gyneen op 't dorp. Ik dink niet dat 't ANP doe de ramp en de mooglike omfang derfan al melde kon. Wij wisten die offens niet meer dan dat d'r in de ôflopene nacht in Seeland diken deurbroken waren. Wat de dramatise gefolgen dêre die sundegnacht al waren hadden wy nag gyn weet fan.

Doe't wy na kerk liepen, sâgen wy dat fan ferskaidne húzzen dakpannen in foortúntsys laaien of in stikken op 'e dyk. Op 't kerkpâd hoorden wy fan ândere kerkgangers dat overall in 't dorp ska an húzzen en gebouwen waar. Maar botte slim waar 't allegaar niet. Tidens de kerkdienst gong de koster de preekstoel op en doe kregen wy fan domeny te horen dat in Seeland mînsen ferdronken waren.

Domeny het foor de mînsen bidden en wy sille as slotlied wel gesang 178 fers 7 songen hewwe. “Ruwe stormen mogen woeden, alles om mij heen zij nacht, God, mijn God zal mij behoeden.” Foor ôns gong dat in elk gefal wel op en as kynd dinke je ok niet na over wat je presys singe. Wij songen in kerk ok wel 's psalm 103 fers 8. “Gelijk het gras is ons kortstondig leven.” Dan hoopte ik altiten wel dat de maamesine niet te gau komme sou. Doe't wy út kerk weg weer thús waren, gong de radio an. En die het tot laat in 'e aven – wij hoorden boven op bêd altiten at de radio an ston – niet meer út weest.

Starigan worde in de loop fan die sundeg dúdlik dat in Seeland 'n overstroming plakfonnen had, werfan at de omfang nag altiten niet alheel dúdlik waar. Met de nije opkommende floed waar 't nag rampsaliger worren. De sundegsoverdâgs waar al 'n geludswagen deur 't dorp weest met de oproep om spullen foor de út 't rampgebied evakueerde mânly, frôly en kines de maandegs naar 'n loads in 't dorp te bringen. Dat worde na Luwt brocht en derweg met frachtwagens richting Rotterdam.

Op skoal worde ok 'n insamelingsaksy houwen. Wij hadden fast wel speulgoed, dat wy niet soa faak of helendal niet meer brûkten. Die kines dêre hadden hest niks metnimme kinnen. Die waren blij dat se nag leefden. Alles wat se in huus achterlaten hadden waren se kwyt. Maar 't waar niet soa maklik om fan ôns tefeul an speulgoed wat weg te geven. Want dan hadden je 't ommers sels niet meer. Soa bin ik myn mooie houtene spoortraintsy kwytraakt. Soa foelde dat.

Later die week sâg ik op krantefoto's goenent in 't rampgebied met 'n koffertsy lopen. Ik most drekt an 't koffertsy fan ôns mim dinke. In die koffertsys sat fast alles wat se nag an kostbers rêde kinne hadden. 't Fisspel is ok met na skoal gaan. An 't angeltsy hong onderan 't toutsy 'n magneetsy. De fissen die't in 't bordpepierrene bakky laaien hadden 'n izeren oochy. En dan waar 't krekt as in 't echt ôfwachte at d'r wat an 't haky hangen bleef. Seeuwen waren fissors, dus die sille dat spel wel leuk fine, had ik bedocht.

Wy lâzen de krant met de buren en waren abonnee op De Spiegel, 't weekblâd dat doe in 'n prot kerklike húshouwings lezen worde. Ons mim had De Spiegels bewaard fan de eerste weken na de watersnoodramp en ok 't doe útkommen fotoboek De Ramp. Op 't omslag staan twee peerden, die't hest tot an de búk in 't water staan. Mim hur generasy bewaarde soks as herinnering en ik wil 't, met as herinnering an die nacht, niet kwyt. At die bining met 't ferleden d'r niet meer is, komt soks op 'n rommelmet telânde.

Doe't mim na 't storven fan ôns hait alleen feerder most, het se myn broer en mij presys ferteld wat wy na hur beware hewwe mosten. Mim het 'n broertsy had, der't ik na noemd bin. Broertsy, soa noemde mim him altiten, sturf in 1914, nag gyn fiif jaar jong, krekt as feul kines doe an 'n sykte die't nag niet met medise sorg te behandelen waar. Doe't syn sussy in 1913 geboren worde, maakte Broertsy foor hur 'n halskettingky fan kraaltsys. Mim had ok 'n halsdoeky fan him en 'n tekend petret. Ik bewaar 't sichtber.

Die herinnerings an Broertsy satten fast en seker in 't koffertsy dat ok in de watersnoadnacht fan 1953 achter de deur fan de slaapkamer fan ôns hait en mim klaarston om met te nimmen.

Leendert Ferwerda

